

Vurdering av åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort i Larvik kommune.

Bakgrunn

Landbruks- og matdepartementet fastsatte 26. juni 2026 endringer i jaktutøvelsesforskriften: [Forskrift om endring i forskrifter på viltområdet - Lovdata](#)

Dette ble gjort på bakgrunn av behov for tilpasninger i forskriftsverket i forbindelse med at den nye viltressursloven skulle tre i kraft 1. juli 2026.

Det har fram til nå vært uklarheter i regelverket knyttet til bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler, heretter kalt termiske siktemidler. I det nye regelverket er dette tydeliggjort. Bruk av termiske siktemidler er i utgangspunktet forbudt etter Viltressurslovens § 26. Det er imidlertid åpnet for følgende unntak i [Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a](#):

«Synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler kan benyttes ved jakt på villsvin og rødrev når jakten foregår i åpent terreng eller ved åteplass.» - tredje ledd

«For å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet, kan kommunen i forskrift åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort. Bruken av restlysforsterkende og termiske siktemidler skal avgrenses til jakt i åpent terreng.» - fjerde ledd

«Synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler kan benyttes ved ettersøk av påskutt hjortevilt, villsvin og rødrev. Jegeren har bevisbyrden for at påskytingen er lovlig, og skal varsle grunneieren, politiet og kommunen om bruken av synlig lys og restlysforsterkende og termiske siktemidler før ettersøket tar til. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, kan begrunnet melding om slik bruk sendes samme instanser umiddelbart etter avsluttet søk.» - siste ledd.

Landbruksdirektoratet har laget en veileder for fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av termiske siktemidler til jakt på hjort ([Fastsettelse av lokal forskrift for åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort - Landbruksdirektoratet](#)).

For at kommunen skal kunne åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort, skal det etter forskriften (vilkår) være med mål om å avverge alvorlig skade på natur- eller samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet.

Åpning for bruk av termisk siktemiddel gjelder videre for hele kommunen, selv om skadesituasjon kanskje er avgrenset til deler av kommunen. Åpent terreng er definert i forarbeidene til endring av viltloven ([prop. 149 L \(2020-2021 s. 16\)](#))

«Med «åpent terreng» menes her terreng som stort sett er fritt for hindringer som bygninger eller trær. Eksempler på dette er åker, eng og beitemark. Det kan også være åpne arealer på skogsmark, som hogstflater, naturlige åpninger uten høyt feltsjikt- og annen buskvegetasjon og områder der skogen er høystammet og glissen.»

Termiske siktemidler er oppsummert ansett som et virkemiddel som kan brukes ved alvorlig skade eller for å avverge alvorlig skade på natur- og samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet og at kommunen skal gjøre en samlet vurdering av bestandssituasjon, skadeomfang og sammenhengen mellom disse forholdene.

Larvik kommune har mottatt flere henvendelser med oppfordring om å innføre lokal forskrift, blant annet fra Østre Lardal Hjorteviltvald, Vestre Lardal Hjorteviltvald, Hedrum elgvald, Brunlanes elg og hjortevald, Lardal Bondelag og Hedrum Bondelag.

Videre har kommunen fått tilbakemelding fra andre kommuner som har startet arbeidet med høring av ny forskrift på dette.

Kommunen merker seg at NOHA - for dyrs rettigheter har sendt en oppfordring til alle landets kommuner om å ikke innføre lokal forskrifter.

Vurderinger

Kommunedirektøren vil i det videre drøfte/vurdere i det videre om det er grunnlag for å høre en forskrift om termiske siktemidler i Larvik.

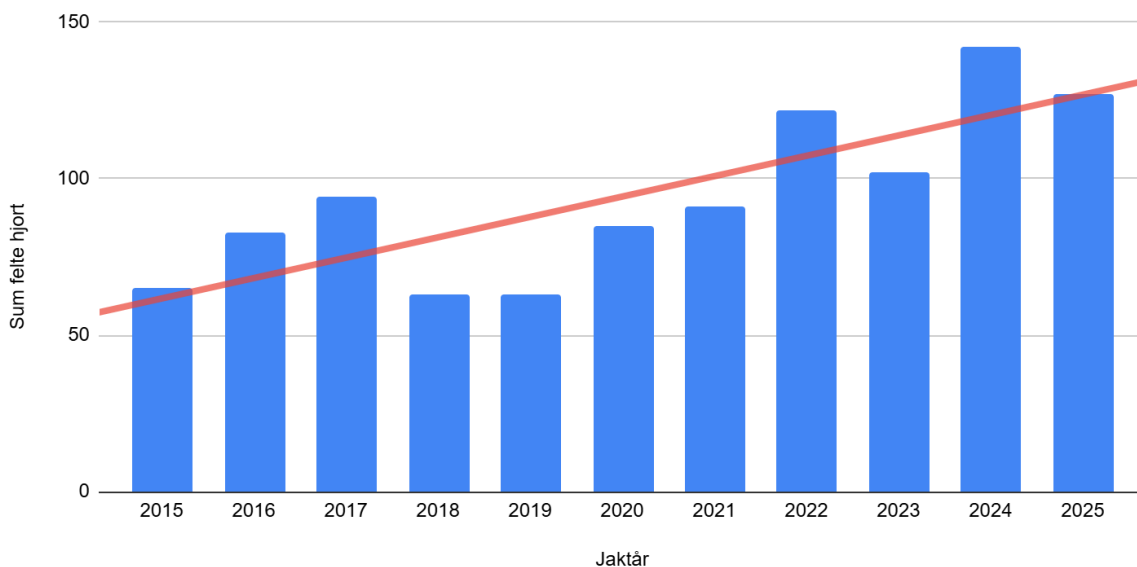
Sammenhengende leveområde for hjort

Hjorten forflytter seg på tvers av kommunegrenser, og utfordringene knyttet til beiteskader, jordbruksskader og bestandsforvaltning bør vurderes lokalt, men også i et regionalt perspektiv. Merkeprosjekter med GPS-merket hjort i områdene understøtter at hjortens arealbruk er grenseoverskridende. Landbruksdirektoratet anbefaler at kommuner som inngår i samme årsleveområde gjør slike vurderinger i fellesskap. Det har med denne bakgrunnen vært kontakt og drøftinger med administrasjonen i nabokommuner, da vi forvalter en felles bestand.

Bestandssituasjon og forholdet til kommunale målsetninger

Hjortebestanden har hatt en kraftig vekst i regionen de siste 15 årene, og vurderes i dag som høy og fortsatt økende.

Sum felte hjort i Larvik 2015-2025

Figur 1: Felte hjort Larvik kommune siste 10 år. (Kilde Hjorteviltregisteret)

De overordnede målene for hjorteviltforvaltningen i Larvik kommune «*Hjorteviltplan for Larvik kommune 2022 – 2028*» (som omfatter elg, hjort og rådyr) er at vi skal ha biologisk sunne hjorteviltstammer som er bærekraftige med hensyn til beitetilgang og annet biologisk mangfold. I det videre er det hjort som i hovedsak er omtalt, men der elgforvaltningen er relevant er dette tatt med.

I de kommunale målsetningene fremgår det at hjortebestanden har økt kraftig de siste 10 - 15 årene, og at det generelt sett anses som utfordrende å gjennomføre en avskyting som kan bremse (stabilisere/reducere) bestandsveksten.

NIBIOs beitetakst fra Larvik konkluderer med at bestanden av hjort i Larvik er betydelig og økende, og bidrar til at det totale beitetrykket fra hjortevilt i regionen overgår plantenes tåleevne. Hjorteviltbestander tilpasset næringsgrunnlaget er avgjørende for å ha bestander i god kondisjon, og med det nå den overordnede målsetningen om biologisk sunne hjorteviltstammer som er bærekraftig med hensyn til beitetilgang.

Det er videre en målsetning om at hjorteviltbestandene skal forvaltes slik at konflikter med jord- og skogbruksnæringen holdes på et minimum. Det er stedvis registrert store

forekomster av hjort på jorder med tilhørende stort beitepress på innmark og det meldes stedvis også om begynnende skader på skog.

Kommunen har de siste årene også benyttet seg av muligheten til å søke Landbruksdirektoratet om fri kalveavskyting som et virkemiddel for å stimulere til økt uttak av hjort, og fått dette innvilget. Dette med bakgrunn i tilbakemeldinger fra valdene selv, som et positivt tiltak for å møte utfordringene knyttet til beiteskader på skog/innmark.

Konkurranse om beiteressurser

Bestandstetthet må vurderes opp mot områdenes bæreevne. En bestand kan være høy selv om antall dyr isolert sett ikke framstår som spesielt stort, dersom de tilgjengelige beiteressursene er begrensede.

NIBIOs beitetakst for Grenland dokumenterer et høyt og langvarig beitepress fra hjortedyr. Rapporten viser at flere viktige beitearter er utsatt for et beitepress som overstiger plantenes tåleevne, og at hjorten utgjør en vesentlig del av den samlede belastningen på beiteressursene. Rapporten konkluderer videre med at vinterbeitene ikke har blitt bedre de siste 20 årene til tross for redusert elgbestand, og peker på hjortens økende betydning som en viktig forklaring på utviklingen

NIBIOs beitetakst for Larvik viser at konkurransen om beiteressursene må vurderes i lys av hjortens økende betydning. Rapporten anslår at hjort og rådyr kan beslaglegge mellom 20 og 50 prosent av tilgjengelig vinterbeite og understreker at videre vekst i hjortebestanden kan få konsekvenser for elgbestanden. Rapporten dokumenterer også historisk lave slaktevekter hos elg og peker på økende utfordringer knyttet til konkurranse om beiteressurser. I tillegg foreligger dokumenterte skader på jordbruksinteresser i Lågendalen, hvor produsenter rapporterer betydelige økonomiske tap som følge av hjortebeiting.

Beitetaksten i Larvik dokumenterer at beitepresset fra hjortedyr gjennom flere år har vært over plantenes tåleevne for flere viktige beitearter, i store deler av Larvik, blant annet rogn, selje og eik, og i enkelte områder også bjørk og furu. Samtidig viser analyser av vinterdietten hos elg og hjort at artene benytter mange av de samme beiteressursene, og at diettoverlappet mellom hjort og elg i Larvik med høy sannsynlighet er betydelig.

Kommunen legger til grunn at et begrenset beitetilbud kombinert med økende hjortebestand medfører økt konkurranse om de mest attraktive beiteplantene. Elgbestanden i regionen har over tid vist svak kondisjon og lave slaktevekter, mens hjorten framstår som en livskraftig bestand med god reproduksjon og kondisjon. NIBIO peker særskilt på at forvaltningen ikke bør tillate ytterligere vekst i hjortebestanden, uten å ta hensyn til konsekvensene dette vil få for elgbestanden. NIBIOs Larvik-rapport viser også at slaktevektene hos elg er historisk lave, og at framtidige utfordringer knyttet til klimaendringer, økt konkurranse fra hjort og redusert tilgang på sentrale beiteressurser forventes å øke.

Oppsummert vurderes det at hjortebestanden er høy sett i forhold til områdenes bæreevne og tilgjengelige beiteressurser.

Press på jordbruksarealer

Lågendalen er et viktig jordbruksområde på Østlandet og er et betydelig produksjonsområde for grønnsaker, herunder gulrot.

Produsenter i området opplyser at det årlig dyrkes gulrot på mer enn 2 000 dekar. Som følge av vekstskifte inngår et samlet areal på 12 000 -14 000 dekar i produksjonssystemet. En stor gulrotprodusent opplyser at skader forårsaket av hjort, i de hardest belastede områdene, kan medføre tap på mellom 20 000 og 30 000 kroner per dekar. Kommunen har siden 2020 vært kjent med skader i gulrotproduksjon og bruk av termiske siktemidler har vært et viktig verktøy for å begrense skadeomfanget. Skadene i områdene beskrives som årlig tilbakevendende og økende i områder med høy hjortetetthet. Dette representerer betydelige økonomiske tap for jordbruksnæringen og påvirker viktige samfunnsinteresser knyttet til matproduksjon og verdiskaping.

NIBIO peker i tillegg på at jordbrukslandskapet i Larvik med omfattende produksjon av blant annet gulrot er attraktivt for hjortevilt. Kommunene vurderer at de dokumenterte skadene representerer alvorlige skader på jordbruksinteresser.

Betydningen av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt

Termiske siktemidler er et virkemiddel som kan brukes ved alvorlig skade eller for å avverge alvorlig skade på natur- og samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet.

Generelt sett for alle kommunene vurderes det som utfordrende å gjennomføre en målrettet avskyting som kan stabilisere bestandsveksten hos hjort og oppfyller målene i hjorteviltplanen om en bærekraftig bestand.

Kommunen har liten dokumentert oversikt over hvor stort omfanget av bruk av termisk er/har vært i Larvik. Avdeling landbruk og naturforvaltning har fått tilbakemelding på at det på områder med skader på dyrket mark i Lågendalen felles en stor andel hjort med termiske siktemidler (anslått til 40 – 50 % av alle skutte dyr de siste årene). En åpning for bruk av slike siktemidler gir muligheter til å høste av de dyr som faktisk gjør skade og er derfor ikke like tilfeldig som et uttak på dagtid. Nytt i forskriften er at alle jegere som benytter termiske siktemidler plikter å rapportere dette i hjorteviltregisteret, og dette vil gi en betydelig bedre oversikt over bruken.

Det presiseres at dersom forskrift innføres vil det fremdeles være opp til den enkelte rettighetshaver om de vil tillate bruk på sin eiendom. En eventuell forskrift vil kun åpne for mulighet til å bruke dette siktemidlet.

Konklusjon

Kommunene legger til grunn at hjortebestanden lokalt og regionalt må vurderes i lys av områdets bæreevne og den samlede belastningen på natur- og næringsinteresser. Det vurderes at vilkårene i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a er oppfylt, og at det foreligger grunnlag for å åpne for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler til jakt på hjort i åpent terreng for å avverge alvorlig skade på natur- og samfunnsinteresser som følge av høy bestandstetthet.

Ut fra vurderingene over mener kommunen at bruk av termiske siktemidler kan være et virkemiddel for å nå målsettingene for hjorteviltforvaltningen lokalt og regionalt og ønsker derfor å høre forskrift om åpning for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler.

Utkast til forskrift

Forskrift om bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler ved jakt på hjort, Larvik kommune, Vestfold

Hjemmel: lov 20. juni 2025 nr. 102 om jakt, fangst og felling av vilt mv. (viltressursloven) § 26, og forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a fjerde ledd og etter delegert myndighet.

§ 1. Formål

Forskriften har til formål å tilrettelegge for en effektiv regulering av hjortebestanden for å avverge alvorlig skade på natur- og samfunnsinteresser som følge av bestandstetthet i kommunen.

§ 2. Virkeområde og tillatelse

Det åpnes for bruk av restlysforsterkende og termiske siktemidler under jakt på hjort innenfor hele Larvik kommunes geografiske område.

Bruken av restlysforsterkende og termiske siktemidler under jakt på hjort er avgrenset til jakt i åpent terreng.

§ 4. Rapporteringsplikt

Jegeren plikter å rapportere bruk av restlysforsterkende eller termisk siktemiddel i forbindelse med felling av hjort. Rapportering skal registreres i Hjorteviltregisteret i tråd med fastsatte rutiner ved felling.

§ 5. Varighet og revurdering

Kommunen skal vurdere behovet for videreføring av denne forskriften hvert femte år. En kopi av denne vurderingen skal sendes til Landbruksdirektoratet.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks etter kunngjøring i Norsk Lovtidend.

Hjemmel: Fastsatt av Kommunestyret i Larvik xx.xx.2026 med hjemmel i [lov 20. juni 2025 nr. 102 om jakt, fangst og felling av vilt mv. \(viltressursloven\) § 26](#), og [forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 29a fjerde ledd](#).

